

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål som stöd för inlärnin g av svenska och andra ämnen

Bahar Ibrahim
Dara Mustafa

Kurs: LAU925:2, Examensarbete, 15 hp

Program: VAL/ULV

Termin: HT14

Kursansvarig institution: Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Handledare: Mona Arfs

Rapportnummer: VT15 IPS LAU925;4

Abstract

Examensarbete:	LAU925:2, 15 hp
Titel:	Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål som stöd för inläring av svenska och andra ämnen
Författare:	Dara Mustafa och Bahar Ibrahim
Termin:	HT14
Institution:	Institutionen för pedagogik och specialpedagogik
Handledare:	Mona Arfs
Examinator:	
Rapportnummer:	VT15 IPS LAU925:4
Nyckelord:	modersmålsundervisning, studiehandledning, tvåspråkighet, modersmåls lärare, studiehandledare, mångkulturell skola

Sammanfattning

Studien undersöker hur undervisning i modersmålet och studiehandledning på modersmålet underlättar inläring av svenska språket samt huruvida goda modersmålskunskaper utgör ett stöd vid studier av andra skolämnen. Dessutom utreds vilka resurser pedagogerna ska använda i modersmålsundervisningen och studiehandledningen. Undersökningen har gjorts bland elever som har kurdiska som modersmål, några av deras föräldrar, ämneslärare, modersmåls lärarna och studiehandledarna.

Studien har genomförts med hjälp av en kvantitativ metod och är baserad på vetenskaplig litteratur, forskningsrapporter och material från Skolverket utifrån olika pedagogiska aspekter.

Resultatet visar att elever, ämneslärare, modersmåls lärare och studiehandledare tycker att modersmålsundervisning är ett viktigt hjälpmedel vid inläring av svenska språket. Ett stort ordförråd, goda kunskaper i modersmålets grammatik och god läsvana av böcker på modersmålet är viktigt för inläring av ett andra språk.

I studien tas upp vilken betydelse skolans tillvägagångssätt, lärarens behörighet och föräldrarnas förhållningssätt har för att eleverna ska bli intresserade av att läsa modersmål.

Modersmålsundervisningen och studiehandledningen har stor betydelse för att underlätta för eleverna att förstå och klara andra skolämnen. Dessutom ökar modersmålsundervisningen och studiehandledningen tryggheten för eleven, då denne träffar vuxna i skolans värld som talar och förklarar på elevens modersmål. Detta i sin tur gör det lättare för eleven att anpassa sig och att vara mer aktiv i det nya svenska samhället.

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Bakgrund	2
2.1 Hemspråk och modersmål	2
2.2 Modersmålsundervisning	2
2.3 Studiehandedning på modersmål.....	3
2.4 Digitala resurser i modersmålsundervisningen	4
2.5 Kurdiska språket	4
3. Teori och forskning	5
3.1 Språkets betydelse för individens identitet.....	5
3.2 Flerspråkighet.....	6
4. Syfte och frågeställningar.....	8
5. Metod	9
5.1 Metoddiskussion.....	9
5.2 Urval	10
5.3 Undersökningens genomförande	10
5.4 Reliabilitet, validitet och etiska principer.....	11
6. Resultat.....	12
6.1 Basfakta om eleverna	12
6.2 Svar på sex gemensamma frågor till elever, ämneslärare, modersmålslärare och studiehandedare	13
6.3 Svar på två frågor till ämneslärare, modersmålslärare och studiehandedare	15
6.4 Elevers och lärares kommentarer till frågorna	16
6.5 Föräldrarnas frågor och svar.....	16
7. Diskussion och analys	17
8. Slutsatser och framtida forskning.....	24
Referenslista	26
Bilagor.....	29

1. Inledning

Invandringen från hela världen till Sverige har ökat och detta ställer nya krav på skolan, som ska ta emot barn med olika kultur och språkbakgrund. I Sverige finns starkare formella rättigheter till modermålsundervisning än i de flesta andra länder i Norden och Europa.

Enligt rapporten från Språkrådet (2013) som beskriver att ”Den officiella svenska hållningen är att kunskaper i invandrar språken har ett värde i sig inte bara som ett redskap för att lära sig svenska”(Språkrådet, 2013,s.6). Andra värden kan handla om att Sverige ska kunna ge uttryck för att förbli ett mångspråkigt land och detta uttrycks även i språklagen (2009:600).

Det finns många mångkulturella grundskolor i Sverige och enligt Skolverket (2011d) har var femte elev i grundskolan utländsk bakgrund och alla ska ha en möjlighet att utvecklas efter sina individuella och kulturella förutsättningar.

En stor del av de elever som flyttat till Sverige men även många av de utländska barn som är födda i Sverige talar sitt modersmål hemma Dessa elever kan få modersmålsundervisning och studiehandledning på sitt modersmål vilket gör modersmålsundervisningen blir ett viktigt redskap för integration och jämlikhet.

En modersmåls lärare är enligt Skolverket (2011e) en lärare som talar samma modersmål och kommer från samma kulturområde som eleven. En modersmåls lärare är behörig i språkämnet och har samtidigt goda kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället.

Benckert, Håland och Wallin (2009, s. 97) betonar och tillfogar att kunskapen hos modersmåls läraren ska kunna fungera som en brygga mellan hemmet och skolan.

Denna undersökning grundar sig på våra erfarenheter som modersmåls lärare och fokuserar på vad eleven, ämneslärare, modersmåls lärare och föräldrar anser vara viktigast för att underlätta inläring av språk. Den fokuserar främst på inläring av svenska och utveckla det funktionellt andraspråk som ger möjlighet att delta i vardags- samhälls- och arbetsliv.

Vi vill skaffa oss djupare kunskaper i hur pedagoger arbetar med elever som har ett annat modersmål än svenska och hur modersmåls lärare kan bidra till att skapa en bättre inlärmingsmiljö för eleverna. Studien bygger på enkäter, som besvarats av individer ur dessa målgrupper i skolor i Mölndal och Göteborgs kommuner och vi tror att det kan vara lärorik att undersöka utifrån dessa grupper.

Mot bakgrund av att vi arbetar som modersmåls lärare och studiehandledare i två kommuner känns det relevant att studera hur modersmåls undervisningen underlättar elevens inläring av svenska språket. Dessutom har vi kommit fram att intressera oss för kurdisktalande elevers svårigheter när det gäller deras modersmåls undervisningen.

Syftet med studiet är att få kunskap om vilka möjligheter som det finns vad gäller deras språkutveckling och hur skolan bäst ska ge dem stöd för att de ska kunna utveckla både sitt modersmål och det svenska språket.

2. Bakgrund

2.1 Hemspråk och modersmål

Ursprungligen kallades det som vi idag benämner modersmålsundervisning för hemspråksundervisning. Enligt Håkansson (2003, s.76–78) var modersmålet från början benämningen på ämnet svenska som lästes av svenskfödda elever, eftersom invandringen till Sverige var mycket liten och majoriteten av eleverna i den svenska skolan hade svenska som modersmål. I och med att invandringen ökade blev det allt vanligare med många olika modersmål i den svenska skolan och svenska inte var längre det självklara modersmålet. Därför byttes ämnesbenämningen modersmål ut till svenska och 1997 ersattes begreppet hemspråk av begreppet modersmål.

Hyltenstam (1996, s. 27-30) skriver att det under 1960-talet blev möjligt för finska elever att läsa finska som tillvalsämne. Extra resurser tilldelades skolan för detta stöd som huvudsakligen bestod av undervisning i svenska som främmande språk och studiehandledning på finska. Efter 1970 ökade invandringen till Sverige och i skolorna blev det allt vanligare med barn som hade ett främmande förstaspråk. I samband med detta debatterades betydelsen av att dessa barn inte bara skulle lära sig svenska utan att de också skulle ges möjlighet att förkovra sig i sitt modersmål, då man insåg vilka möjligheter flerspråkighet gav eleven. Samtidigt stod det klart att goda kunskaper i modersmålet underlättade inläring av svenska språket. Detta ledde till olika reformer där hemspråket lyftes fram.

Enligt Hyltenstam (1996, s. 44-47) infördes hemspråksundervisning i den svenska skolan under 1960-talet för att under 1970-talet bli en viktig komponent i undervisningen. Orsakerna var bland annat den växande utländska arbetskraften i Sverige och att fler flyktingar sökte sig hit. Allt fler barn med annat modersmål började i den svenska skolan. Flerspråkighet ansågs främja elevernas skolutveckling och vara en tillgång i samhället. Detta bidrog till olika reformer för att stärka möjligheterna för hemspråk i skolan. År 1977 infördes en hemspråksreform som innebar att kommunerna blev skyldiga att anordna modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet för att ge invandrarbarn möjlighet att fördjupa och utveckla sitt modersmål och lära sig om sitt hemland och dess kultur. År 1985 gjordes förändringar i reformen från 1977 på så vis att modersmålsundervisningen nu skulle rikta sig till elever vars ena eller båda vårdnadshavare talade ett annat språk än svenska i hemmet. År 1991 kom en lag som innebar att kommunerna bara hade skyldighet att tillhandahålla modersmålsundervisning om det fanns minst fem elever och kommunen själv fick avgöra hur stora resurser som skulle gå till modersmålsundervisningen.

2.2 Modersmålsundervisning

Alla elever som har ett annat förstaspråk än svenska har rätt till modersmålsundervisning. Modersmålsundervisningen i grundskolan och gymnasieskolan utgör ett eget ämne och det finns skrivna kursplaner och betygsriterier för ämnet (Skolverket, 2002, s. 86).

Läroplanen för modersmålsundervisning i grundskolan poängterar att det är viktigt för eleven att kunna sitt förstaspråk, då goda kunskaper i modersmålet främjar kunskapsinhämtning i övriga ämnen i skolan. Det är viktigt både när eleven reflekterar över problem eller försöker förstå dem. Dessutom är det viktigt för elevens trygghet, självförtroende och inte minst för deras identitet (Skolverket, 2011c, s. 87).

Den språklag som trädde i kraft 2009 fastställer att alla individer i Sverige med annat förstaspråk än svenska ska erbjudas möjligheter att använda och utveckla sitt modersmål (Rege-

ringens proposition 2008/09:153).

Målet för modersmålsundervisningen är att ”eleverna genom undervisningen ska ges möjligheter att utveckla sina kunskaper om kulturer och samhällen där modersmålet talas” (Skolverket, 2011c, s. 87). Ett annat syfte med modersmålsundervisningen är enligt Skolverket (2011b, s.89) att hjälpa eleverna att utveckla sin flerspråkighet. De begrepp och ord som man behärskar på modersmålet kan man ofta översätta direkt till svenska. Däremot är det betydligt svårare att både lära sig ett nytt begrepp, när man inte kan översätta det eftersom man saknar ordet för det på sitt modersmål och samtidigt ska tillgodogöra sig kunskaperna på svenska inom ett ämnesområde.

I nedanstående tabell visas antalet elever i svenska grundskolor, som läsåret 2013-2014 deltog i modersmålsundervisning i de största modersmålspråken (Skolverket, 2013c).

Tabell 1: Antalet elever som deltog i modersmålsundervisning 2013-2014

Språk	Deltagande elever
Arabiska	20 900
Bosniska/Kroatiska/Serbiska	6 870
Kurdiska	6 240
Somaliska	6 220
Spanska	5 240
Engelska	4 525

2.3 Studiehundledning på modersmål

I Skollagen (2010:800) regleras det särskilda stöd som skolan ska ge elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som föreligger. Eftersom många utländska elever inte har tillräckliga kunskaper om hur den svenska skolan fungerar bör skolan både ge stöd i form av modersmålsundervisning för att eleven ska klara sina skolämnen och ett annat stöd i form av studiehundledning på modersmålet.

Elever som har kunskaper i sitt modersmål kan få extra stöd av studiehundledaren i modersmålet och ämneslärare genom att dessa båda samarbetar. Ämnesläraren svarar då för undervisningen i ämnet medan studiehundledaren förtydligar, förklarar och diskuterar innehållet på modersmålet. Det är rektors ansvar att se till att skolan snabbt utreder utländska elevers behov och om det behövs utarbetar åtgärdsprogram (Skolverket 2013a, s.19).

Studiehundledning är till för barn och ungdomar som nyligen kommit till Sverige och inte klarar att följa undervisningen på svenska utan behöver få stöd i form av studiehundledning på sitt modersmål. Skolverket (2011) menar att man genom att växelvis stötta eleven på dennes modersmål och på svenska kan utveckla elevens verktyg för eget lärande. Om det finns risk att de kunskapskrav som har satts inte uppnås, trots det extra stödet, ska detta anmälas till rektorn och dessa kunskapskrav bör då utvärderas av både ämnesläraren och rektorn (Skolverket 2011e).

Studiehundledning på modersmål är en stödåtgärd som funnits i förordningarna för grund- och gymnasieskolan sedan 1997. Där finns också riktlinjer och kunskapskrav som förklarar och vägleder:

Studiehundledning på modersmål ska bidra till att eleven når de kunskapskrav som minst ska uppnås i det eller de ämnen där ett stödbehov konstaterats. Studiehundledningen är beroende av hur undervisningen lagts upp av svenska läraren och vilka moment i kursplanen eller ämnesplanen som handledningen ska beröra. Samverkan mellan studiehundledaren och svenska

läraren är central om studiehandledningen ska ge önskvärt resultat (Skolverket, 2011c, s. 6).

För att öka kvaliteten på studiehandledningen är det viktigt att studiehandledaren är didaktiskt utbildad och kan tillämpa olika pedagogiska arbetsmetoder. Det är vanligt att det är läraren i modersmålsämnet, som får uppdraget att vara studiehandledare. Kompetensen kring studiehandledning på modersmålet varierar dock, likaså kunskapen om hur man praktiskt kan arbeta med studiehandledningen. Även detta lyfts fram av skolinspektionen som skriver ”När handledningen som erbjuds är av god kvalitet är det en viktig insats för den elev som behöver det” (Skolverket, 2009:3, s. 17).

2.4 Digitala resurser i modersmålsundervisningen

Digitala resurser är alla tekniska utrustningar som används i skolan: datorer, projektorer, digitalkameror, skanner, mobiltelefoner, olika typer av interaktiva skrivtavlor. Enligt Hylén (2011, s. 96) främjar tekniska resurser som utnyttjas för inläring själva lärandet eftersom undervisningen blir mer effektiv när lärarnas presentation sker med text, bild och ljud samtidigt.

Vestlin (2013, s.147-151) refererar till Greczanik som menar att när man använder sedvanliga skriftliga inlämningsuppgifter, som skrivs med hjälp av papper och penna, så är risken stor att det endast är läraren som granskar texten. När man istället med hjälp av digitala verktyg kommunicerar med andra elever i olika skolor så blir textskapandet mer levande eftersom texten då är ämnad för alla elever som läser modersmålet och inte bara en enskild elev eller grupp i en skola. En ytterligare fördel med användning av den digitala tekniken är att den förklarar anpassningen till olika elevers förmåga när det gäller undervisning i språk. Vidare betonar författaren att syftet med användning av digitala resurser är att eleverna kan diskutera det de läser ur olika perspektiv och ger eleverna möjlighet att träna på flera moment i språket samtidigt.

2.5 Kurdiska språket

Enligt Linde (2015) är språken som talas i Mellanöstern delas in i tre stora familjer, som är **Semitiska**, **De turkiska** språken och **Indoeuropeiska** språk. Hit hör bland annat armeniska samt ett antal iranska språk såsom farsi (persiska) **kurdiska** och baluchi. Dessa är besläktade med de europeiska språken (Linde, 2015)

Kurdiska Dialekter

De kurdiska dialekterna skiljer sig på många sätt men de är ömsesidigt förståeliga. Kurder från olika hörn av Kurdistan har ungefär lika lätt eller svårt att förstå varandra. Vidare skriver Linde (2015) att den nordliga huvuddialekten **kurmancî** (kurmandji) talas av kurder i Turkiet, Syrien, delar av norra Irak, delar av västra Iran och Sovjetunionen. Detta är en dialekt som talas av flest kurder. Den sydliga huvuddialekten, ofta kallad **soranî**, talas i Iran och Irak

Kurdiska kan skrivas med tre olika alfabeten; det arabiska, det latinska eller det kyriliska. Kurmancî skrivs vanligen med latinska bokstäver medan Sorani skrivs och läses med arabiska bokstäver vilket innebär att man skriver och läser från höger till vänster. Detta innebär att de tre skriftsystemen är utbytbara mot varandra och man kan om man vill använda vilket som helst av de tre alfabetena för alla dialekter (Linde, 2015).

3. Teori och forskning

3.1 Språkets betydelse för individens identitet

Hyltenstam (1996) betonar att alla barn som börjar skolan har rätt att delta i modersmålsundervisning och att få studiehandledning på modersmålet vid behov (Hyltenstam, 1996, s. 95). Ladberg (2003, s. 43) påpekade redan tidigare att det är ämneslärares uppgift att samarbeta med modersmåls läraren och studiehandledaren genom ta kontakt med dem om de märker att någon av deras elever behöver extra hjälp.

Enligt Ladberg (1999) är språk en väldigt viktig byggsten i lärande och utveckling. Författaren påpekar att lärande handlar om att bli förstådd genom språket, vilket ger möjligheter att lära sig nya saker. ”Att bli förstådd på sitt språk hindrar inte barnet att ta till sig det nya, tvärtom underlättar det”. Vidare påpekar författaren att svenska språket är ett verktyg för lärandet i svensk skola. Elever med annat förstaspråk än svenska har större stöd när de ska lära sig svenska om de behärskar sitt modersmål. Som författaren förklarar i följande citat att ”Om skolspråket är nytt ska ju barnet samtidigt lära sig både språket och stoffet med det språket som medel. I denna komplicerade uppgift blir modersmålet en hjälp” (Ladberg, 1999, s. 43).

För att förstå språkinläring kan det vara bra att förstå orsakerna som gör det svårt att lära sig språk. Baker (1995, s. 99-100) betonar att orsaken till inläringssvårigheter är olika mellan olika barn. Det kan till exempel vara att studiemetoderna är dåliga eller problem med bristande uppmärksamhet eller motivation. Det kan även handla om att undervisning på hemspråket ignoreras, att eleven har dåligt självförtroende eller känner rädsla och otrygghet.

Vidare anser han att det är viktigt att lärarna vet att motivation och uppmuntring är viktiga för att det påverkar att barn lär sig språk och tar in kunskap utan rädsla. De kan användas på olika sätt inom ramen för lärande i skolan och det är läraren uppgift att veta när och hur de ska användas. Vidare är diskussion också nödvändigt när t.ex. lärarna ska läsa sagor, använda rim och ramsa och genom olika aktivitet inom och utan klassrummet. Detta poängterar Baker (1995) att ”Uppmuntran och stimulans till att utveckla språket ökar exempelvis vad barnet har att säga, som svarar på ett barn centrerat sätt och lekar med språket med rim och stångar, bruka hjälpa språkutveckling” (Baker 1995, s. 40). Sahlström, m.fl. (2013, s.171) hävdar att lärarna ska tänka på elevernas tidigare erfarenheter som är en lärande som bygger på denna erfarenhet och kunskap för att lära sig språket.

Det finns ett samband mellan språket och identiteten. Ladberg (2003) menar att ”Språk och identitet är oupplösligt förenade med varandra” (Ladberg, 2003, s. 112). Författaren menar vidare att när man arbetar med flerspråkiga barn handlar det inte bara om att arbeta med barnets språk, utan även att arbeta med dess kultur och identitetsutveckling. Det sistnämnda är en viktig variabel vid inläring av ett andra språk och Ladberg (2003, s.111) förklarar att om ett barn saknar ett språk kan en del av identiteten gå förlorad. Vidare påpekar författaren att när barnet behärskar språket, känner trygghet och självförtroende, så leder det till att identiteten stärks, barnet hittar sig självt, vem han/hon är i samhället. Författaren förklarar att ”Trygghet för ett barn är, bland annat, att bli förstådd av en vuxen som talar barnets språk och som kan förklara vad som händer, trösta och vägleda på ett sätt som barnet förstår” (Ladberg, 1999, s. 43).

Baker (1995, s.31) hävdar att det inte är nödvändigt att föräldrarna talar det nya språket med barn för att lära språk hemma, utan det är västligt att de talar det språk som de har med sig, det vill säga modersmålet för att modersmålet hjälper barn att lära sig ett nytt språk.

Hyltenstam (1996) förklarar att om eleverna kan behärska sitt språk och kan många ord så är det bra och blir ett hjälpmedel eller ett verktyg för att kunna hjälpa dem lära språket och kunna klara skolämnen samt bevara sin identitet. Hyltenstam (2003) skriver: "Om eleverna har ett stort ordförråd på sitt modersmål självklart det hjälper dem att lära och förstå och lättare att överföra sin tanke och kunskaper till svenska. Samt ges eleverna bästa möjliga förutsättningar för skolgång och bibehålls sin ursprungliga etniska och språkliga identitet" (Hyltenstam, 2013, s. 215).

Språk och kultur är bundna till varandra. I sin forskning beskriver (Ladberg, 2003) att det ena klarar sig inte utan den andra och de samspelar på så sätt att vi lär oss genom språket kulturella uttryck, kulturella mönster och sociala regler för samvaro. Författaren hävdar också att: "Du kan inte lära dig ett språk utan samtidigt lära sig något av den kultur som språket bär" (Ladberg, 2003, s.112).

Sahlström, m.fl. (2013, s.76) anser att skolan har en stor roll som en källa i relationen till barns kulturella förändring sociala omgivning och kan påverka barn på i hemmet men även i samhälle.

Baker (1995) menar att kultur är ett av de viktiga ämnen som lärarna ska tänka på. Detta på grund av att kultur är en del av språk som människor kan stolt över det. Då kan lärarna lära elever att respektera andras identitet och skolan blir en pedagogisk miljö som lär ut detta. "Inom ett språk finns det kloka talesätt, historia och beskrivning av händelser, som alla bär i sig språkets kultur (Baker, 1995, s.27)

Då ett barn lär sig ett språk, lär det sig känslomässiga och "lagrade" associationerna i varje ord" (Baker, 1995, s. 29). Detta kan även associeras med Sahlström (2013) som skriver att "För barn och ungdomar spelar det stor roll på vilket sätt föräldrar, lärare och andra rollmodeller talar om olika språk och kultur med tanke på deras identitetskonstruktion"(Sahlström, m.fl., 2013, s. 77).

Wellros (1998) beskriver språkets betydelse för individens förmåga att utveckla tankar och känslor och påpekar samtidigt hur viktigt det är att denna förmåga för vidare kunskaper från en generation till annan. I sin forskning anser författaren att " språket ger oss ett instrument för att skapa förbindelser mellan den yttre och inre verkligheten" (Wellros, 1998, s. 8). Vidare skriver författaren att "språket kan användas som medel för att förvara budskap från en tid till en annan" (Wellros, 1998, s. 8).

Författaren vidare menar att "Identiteten utformas genom ett samspel mellan en individ och de människor man dagligen möter" (Wellros, 1998, s. 83).

Sahlström, m.fl., (2013) påpekar att när man lär sig ett nytt språk så det är lätt att lära sig kunskap och berika sin erfarenhet. "Språk är inte bara ett sätt att uttrycka kunskap, utan det är också en del av kunskap" (Sahlström, m.fl., 2013, s. 172).

3.2 Flerspråkighet

Flerspråkighet som fenomen har ingen allmängiltig definition. I Nationalencyklopedin (2011) definieras flerspråkighet som "användning eller behärskning av flera språk". En annan definition av flerspråkighet är "En förmåga att använda språket på en likartad nivå som de som talar språket som (enda) modersmål" (Wikipedia, 2015). En tredje definition är "Flerspråkighet

inte är någon statistiskt fenomen och det är direkt avhängigt av politiska och samhälleliga förändringar” (Håkansson, 2003, s.10). Författaren illustrerar detta med exempel och ett av dem är att när familjer flyttar till områden där det brukas ett annat språk än modersmålet så lär sig barnen omgivningens språk samtidigt som de behåller modersmålet.

Baker (1995) anser att en tvåspråkig person kan tala två språk, uppleva två eller flera olika kulturer och äga två erfarenhetsvärldar. Det är en av fördelarna med tvåspråkigheten ” För att kunna nå in till kärnan i en kultur måste man kunna dess språk” (Baker, 1995, s.11-12).

Vidare menar Baker(1995,s.32) att ”I den andra situationen kan tvåspråkiga föräldrar och tvåspråkiga barn med olika språkkombinationers träffas och utbyta idéer, försöka klara av problem, suga i sig information och litteratur och – vilket är viktigt – uppmuntra varandra”.

Inlärnin g av ett nytt språk är ingen en lätt uppgift och enligt Ladberg (2003) finns det två viktiga faktorer som kan underlätta för barnet när det lär sig ett nytt språk: förskolan och föräldrarna. ”För att förskolan ska kunna bidra till en aktiv flerspråkighet hos barnen förutsätts ett aktivt intresse för familjernas språk” (Ladberg, 2003, s. 169). Författaren menar att när personalen försöker fråga efter föräldrarnas ord, språk och traditioner, så jämförs olika kulturer och språk, vilket leder till att föräldrarna framstår som starka och kunniga förebilder.

Sahlström, m.fl. (2013) menar ”Om man verkligen ser på och arbetar med varje språk och kultur so resurs, ger det helt annan utgångspunkt vad gäller till exempel minoritetsspråk. Då kan höja språkens status, förbättra attityderna till deras talare och stärka talarnas självbild. Både de två- eller fler kulturella barnen och majoritets eleverna lär sig snabbt om närsamhället tillåter tal om etnicitet och språk, och vilken praxis som i så fall gäller” (Sahlström, mfl., 2013 s.78). Detta kan leda till att barnet får ett större intresse för föräldrarnas språk och därmed kan motivationen öka att lära sig ett nytt språk.

Ladberg (2003) hävdar också att barnet har behov både av sitt modersmål och andra språk som talas i dess närhet, och förklarar att ”Familjens språk kan aldrig ersättas av andra språk. Det kan kompletteras med de språk som barnet behöver ute i samhället, skola, kamratkretsen” (Ladberg, 2003, s.127). Författaren påpekar att om ett flerspråkigt barn pratar otydligt är inte orsaken att det talas flera språk familjen. Ladberg betonar att flera språk i sig aldrig är ett problem utan hävdar att ”Om vi utgår från att flerspråkighet i sig är ett problem, kommer vi att leta på fel ställen efter orsaker till barns svårigheter” (Ladberg, 2003, s.13).

Baker hävdar att vissa föräldrar inte accepterar nya samhällen och nya språk, vilket gör de oroliga för deras barns språkliga utveckling. Tanken bakom oron förklaras av Baker (1995) som skriver att ”Föräldrarna till tvåspråkiga barn oroar sig ofta för om deras barn talar korrekt, om de förmår skilja på de två språken, om utvecklingen av deras föreställningsvärld påverkas av de två språken” (Baker, 1995, s. 37).

Författaren vidare menar att ”Om barnet lär sig det språk som talas i omgivningen, genom skolan om andra kontakter utanför hemmet, så kommer det att ge de tillräckligt stöd åt det nya språket för att barnen ska bli tvåspråkligt” (Baker, 1995, s. 31). Författaren påpekar att föräldrarna ska istället tänka på att planera hur barnen ska kunna lära sig språket och ge stöd för att barnen ska utveckla sitt språk.

De elever som har ett annat modersmål och lär sig svenska behöver enligt Ladberg (2003, s.181-183) mer tid att utföra sina skoluppgifter och formulera muntliga svar på frågor. Författaren påpekar också vikten av ämneslärares roll i undervisningen, det vill säga att lägga fokus

på vad som är speciellt för svenska språket och ta upp svårigheterna.

Hyltenstam (1996, s. 24) förklarar att ett syfte med undervisning i hemspråket i det nya landet kan vara att om familjen återvänder tillbaka till sitt hemland så blir språket inte svårt för barnen i skolan. I sin forskning beskriver författaren att ”Språken kan användas med större flexibilitet i inläring då läraren själv kan avgöra när nya begrepp ska introduceras på det andra språket (Hyltenstam, 1996, s. 203).

Ladberg (2003, s. 183) påpekar att modersmålsundervisningen spelar en stor roll både för utveckling av modersmål och även för inläring av svenska språket. Han menar att det blir lättare för barnet med en annan bakgrund än svenska att lära sig och utveckla liknande ord, begrepp och kunskap inom andra skolämnena om barnet behärskar dem på sitt modersmål. Det som är viktigt för eleven är enligt författaren samverkan mellan modersmållärarna och ämnesläraren för att få överensstämmelse mellan uppgifterna utifrån elevens språkliga bakgrund.

Wedin och Musk (2010) förklarar att ”Det är också viktigt att läraren förmår skapa ett klimat där språkutveckling stimuleras och där eleverna uppmuntras att berätta om sina erfarenheter, att diskutera sin omgivning och att argumentera sina åsikter” (Wedin & Musk, 2010, s. 187).

Slutligen har även Sahlström (2013) observerat att ”I praktiken kan det innebära att läraren diskuterar elevernas och sin egen språkliga bakgrund, språkanvändning och språkliga identitet och att lärarna stödjer eleverna i deras användning av skolspråket” (Sahlström, 2013, s.157).

4. Syfte och frågeställningar

Syftet med vår undersökning är att belysa hur elever, ämneslärare, modersmållärare och studiehandledare uppfattar modersmålsundervisningen och på vilket sätt dessa anser att undervisning inom modersmålet bidrar till elevens språkutveckling, både i modersmålet och i det svenska språket. Ytterligare ett syfte är att undersöka hur dessa målgrupper anser att modersmålsundervisningen och studiehandledningen kan förbättras för att ge stöd i andra skolämnena som undervisas på svenska och vad som i så fall skulle behövas för att genomföra detta.

För att uppnå syftet med vår undersökning har vi låtit elever, ämneslärare, modersmållärare och studiehandledare ta ställning till följande påståenden, som samtidigt utgör våra frågeställningar:

1. Att eleven kan många ord på sitt modersmål underlättar elevens inläring av svenska språket.
2. Att eleven har kunskaper i grammatik på sitt modersmål underlättar elevens inläring av svenska språket.
3. Ju fler nya språkliga begrepp eleven kan på sitt modersmål desto bättre och lättare kan eleven lära sig svenska språket.
4. Ju mer läsvana eleven har av böcker på sitt modersmål desto lättare kan eleven lära sig svenska språket och även läsa böcker i andra skolämnena.
5. Att eleven behärskar sitt modersmål bra underlättar inläring av svenska språket.
6. Att använda digitala resurser på sitt modersmål underlättar inläringen av både modersmål och svenska.

7. Modersmålsundervisning och språkhandledning på modersmålet hjälper till för utveckling och inläring av svenska språket hos eleven.
8. Om modersmållärare, studiehandledare och ämneslärare arbetar ihop mot gemensamma mål får det positiva effekter för elevernas inläring av svenska språket.

5. Metod

I detta avsnitt beskrivs undersökningsmetoden för detta arbete. Vi diskuterar metodval samt beskriver undersökningsmaterialet och genomförandet. Vidare förklaras hur de etiska principerna har beaktats vid undersökningen.

5.1 Metoddiskussion

För detta arbete har en kvantitativ metod valts framför en kvalitativ metod. Vi börjar först med att övergripande beskriva båda dessa metoder och motiverar sedan vårt val av den kvantitativa.

En kvantitativt inriktad forskning är en sådan ”forskning som innebär mätningar vid datainsamlingen och statistiska bearbetnings- och analysmetoder” (Patel & Davidson, 2011, s.13). En kvantitativ metod är lämplig vid undersökningar som innehåller frågor med fasta svarsalternativ. Enligt Trost (2012, s.70) ska frågorna vid undersökningen inte vara allmänna frågor, utan istället bör man ställa specifika och konkreta frågor. Innan man väljer en kvantitativ metod, måste man enligt Alvehus (2013, s. 21) noga fundera över hur man får tag i den information man behöver genom ett representativt urval.

Till skillnad från den kvantitativa metoden används den kvalitativa metoden för att undersöka ett samband mer ingående. Detta kan exempelvis göras genom intervjuundersökning och stor vikt läggs vid anteckningar som tas vid intervjuerna och inspelat material. En nackdel med denna metod är, enligt Stukát (2011, s. 36) att den kan vara tidskrävande, eftersom den kräver noggranna förberedelser och bearbetningen av det insamlade materialet kan ta lång tid, exempelvis krävs noggrann genomgång av inspelat material.

En annan nackdel med kvalitativa intervjuer är, enligt Stukát (2011, s. 39) tolkningen av intervjuerna eftersom forskaren kan tolka resultatet utifrån sin egen erfarenhet. Den information, som framkommer vid kvalitativa intervjuer är vad man kallar ”mjuk” data och därmed svårare att göra mätbar, då den snarare ger information om respondentens förhållningssätt och känslor inför problemet än rena mätbara ståndpunkter. Enligt Trost (2012, s. 27) så har kvalitativ metod som huvudsakliga syfte att skapa förståelse för fenomenet som undersöks. Metoden är inte inriktad på att pröva om informationen har generell giltighet. Huvudsaken är istället att forskaren får en djupare förståelse för problemet som undersöks.

I denna studie fokuseras intresset på att kunna dra allmänna slutsatser ur resultatet. Målet är att kunna generalisera och därför är inte den kvalitativa metoden tillämplig för undersökningen. Kvantitativa metoder däremot kännetecknas av mätningar, statistik och matematik (Backman, 2008, s. 55) och avsikten med denna undersökning är att kunna ge mätetal och statistik som underlag för svar på våra frågeställningar.

Baserat på diskussionen ovan om dessa två metoder, har den kvantitativa metoden valts som metod för undersökningen i detta arbete. Enkäterna (bilaga 2-4) som har konstruerats är inom ramen för analys med den kvantitativa metoden. Frågorna i enkäterna har fasta svarsalternativ. Dessutom är frågorna inte långa, inte öppna eller ledande. De innehåller inga negationer, dubbelfrågor eller oklara och tvetydiga ord.

5.2 Urval

Vi har begränsat undersökningen till 3 av 10 skolor med modersmålsundervisning i Mölndals kommun och 5 av 15 skolor med modersmålsundervisning i Göteborgs kommun. Urvalet av skolor i Mölndal och Göteborg är slumpmässigt.

Vårt urval av informanter består av elever som studerar modersmålet kurdiska, ämneslärare, modersmålslärare, studiehandledare på modersmålet, samt några föräldrar till elever som läser modersmål. Vi ansåg att det är intressant för studien att ha med även föräldrar, eftersom de dels har erfarenhet av sin egen flerspråkighet, dels har studerat svenska som främmande språk och därför har kunskap om modersmålet betydelse för studier i ett nytt språk. Dessutom är de välinformerade om sina barns svårigheter och färdigheter i både modersmålet och det svenska språket.

Enkätundersökningen genomfördes på sammanlagt åtta skolor i Mölndals och Göteborgs kommuner. Vid dessa skolor deltog elever som läser kurdiska som modersmål. Kurdisktalande elever som inte läser modersmålet inkluderades inte i studien. För att få populationen så bred och representativ som möjligt har hänsyn tagits både till könsfördelning och till olika åldersgrupper. Vi skickade ut 45 samtyckesbrev till föräldrarna och fick 40 svar. Undersökningen omfattar 40 kurdisktalande elever, som läser modersmålet på grundskolor i årskurs 4-9.

Enkätfrågorna skickades till 8 ämneslärare i olika ämnen i Mölndals och Göteborgs kommuner, samt till 15 kurdiska modersmålslärare och studiehandledare.

Dessutom tillfrågade vi föräldrar till fem elever.

5.3 Undersökningens genomförande

Eftersom eleverna är omyndiga skickades ett samtyckesbrev ut till föräldrarna för att få deras tillåtelse för barnen att delta i undersökningen (bilaga 1). Efter att samtyckesblanketterna hade samlats in, besökte vi skolorna under modersmålslektioner i kurdiska för att presentera undersökningen och dess syfte.

Enkätundersökningarna genomfördes vid fysiska möten istället för online eller genom telefonintervjuer. Innan elevenkäterna (bilaga 2) delades ut, fick eleverna möjligheter att ställa frågor. Vi har skrivit enkätfrågorna på svenska och förklarat dem på kurdiska. Fördelen med detta förfaringssätt är att det blir lättare för eleverna att uttrycka sig samt att de kände sig tryggare när de fick möjlighet att ställa frågor innan de svarade på enkätfrågorna. Direkt när de blev klara samlade vi in enkäterna.

Med de tre övriga undersökningsgrupperna, som bestod av modersmålslärare, språkhandledare, ämneslärare och föräldrar, togs kontakten via telefonsamtal, där de tillfrågades om de ville delta i vår undersökning. Vid första mötet med dessa målgrupper introducerades studien och dess syfte genom en kort presentation.

Frågorna till modersmålslärarna, studiehandledarna och ämneslärarna (bilaga 3) består av två delar, dels ett antal frågor och dels ett antal påståenden att ta ställning till, till exempel "Det är viktigt att eleven läser modersmålet" eller "Jag tycker att modersmålet ger eleverna möjlighet att utveckla sin identitet". Enkäterna samlades in vid ett och samma tillfälle.

De frågor som ställdes till elevernas föräldrar (bilaga 4a och 4b) var formulerade så att det skulle vara enkelt för föräldrarna att svara på dem. Anledningen var att vi ville underlätta de-

ras deltagande i undersökningen.

5.4 Reliabilitet, validitet och etiska principer

Reliabilitet handlar om hur tillförlitlig en mätning är. Resultatet skall bli detsamma oberoende av vem som utför testet. Dessutom skall resultatet inte förändras vid upprepningar av testet, enligt de anvisningar som finns på <http://www.studeravidare.se/jobb-och-karriar/examensarbete/reliabilitet>.

Reliabilitet handlar alltså om ”hur noggrant ett mätinstrument är på att mäta” och ”det handlar om mått och mätningars pålitlighet” (Stukát, 2011, s. 133). Vidare skriver Stukát (2011, s.134-135) att en av orsakerna till reliabilitetsbrist kan vara feltolkning av frågor eller feltolkning av svaren, varför det är viktigt att resultatet av en undersökning aldrig får behandlas som en absolut sanning. Man kan kontrollera reliabiliteten i undersökningen genom upprepning av mätningen.

Validitet handlar om ”hur bra ett mätinstrument mäter det man avser att mäta” (Stukát, 2011, s. 131). En undersöknings validitet kan enligt Stukát (2011, s.135) vara svår att bedöma och han menar att det handlar om att läsaren ska ges möjlighet att skapa en egen åsikt och bli övertygad om metodens tillförlitlighet.

Det är enklare att bedöma validitet och reliabilitet när man genomför en kvantitativ studie än en kvalitativ, som ger större utrymme för tolkningar.

För att få en så bra reliabilitet och validitet som möjligt valde vi 40 kurdisktalande elever, 8 ämneslärare i olika ämnen och 15 modersmålslärare och studiehandledare på totalt åtta olika skolor.

Det är viktigt att vid en intervju - och enkätundersökning vara uppmärksam på Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002).

I denna studie har vi tagit hänsyn till de fyra kraven och tillgodosett dem på följande sätt:

Informationskravet innebär att deltagarna i undersökningen ska få information om vilka villkor som gäller, bland annat att deltagandet är frivilligt och att man kan avbryta när som helst, samt vilken funktion de har i studien. Informanterna i denna studie blev i god tid informerade om undersökningen samt att deltagandet var frivilligt.

Samtyckeskravet uppfylldes, då alla potentiella informanter blev tillfrågade om de ville medverka i undersökningen. Till de omyndiga elevernas vårdnadshavare skickades brev med frågan om samtycke till barnens deltagande. Fem elever tackade nej.

Konfidentialitetskravet innebär att de uppgifter som lämnas ska vara sekretesskyddade. Detta har uppfyllts genom att deltagarnas namn förblivit anonyma och att inte namnet på de medverkande skolorna nämns.

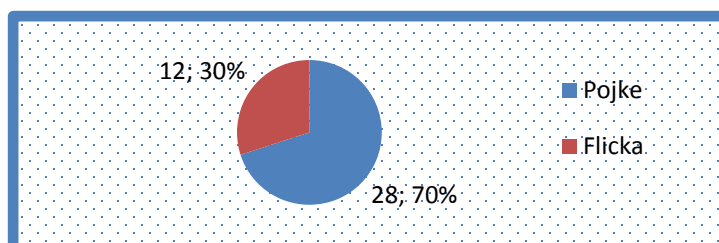
Nyttjandekravet innebär att uppgifterna bara får användas i den aktuella undersökningen. Vi kommer inte att lämna ut den information vi samlat in.

6. Resultat

I detta avsnitt redovisas enkätsvaren från informanterna: 40 kurdisktalande elever, 8 ämneslärare i olika ämnen och 15 modersmåls lärare/språkhandledare i olika språk. De flesta av frågorna var gemensamma för de tre målgrupperna (se bilaga 2, 3 och 4).

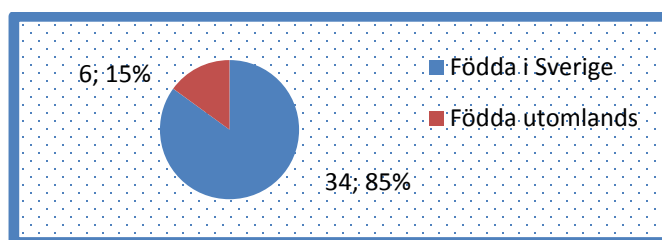
6.1 Basfakta om eleverna

Figur 1: Fördelningen mellan kön

28 elever (70 %) av de 40 elever som ingår i undersökningen är pojkar och 12 elever (30 %) är flickor.

Figur 2: Fördelningen mellan de elever som är födda i Sverige och de som är födda utomlands

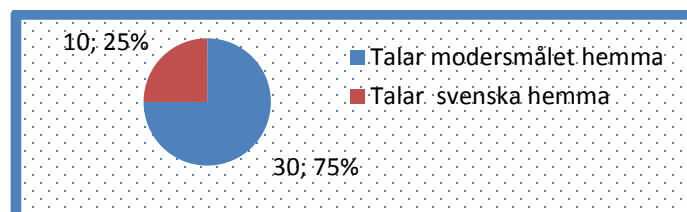
34 elever (85 %) av de 40 elever som ingår i undersökningen är födda i Sverige och 6 elever (15 %) är födda utomlands.

Tabell 2: Fördelningen av elever i årskurser

Årskurs	4	5	6	7	8	9
Antal elever	3	5	12	10	6	4

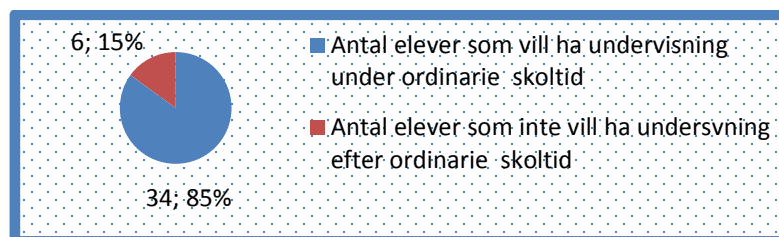
50 % av eleverna går i årskurs 4-6 (mellanstadiet) och 50 % går i årskurs 7-9 (högstadiet).

Figur 3: Fördelningen av språk som eleverna talar hemma

I enkätundersökningen var det 30 elever (75 %) som talar sitt modersmål hemma och det var 10 elever (25 %) som talar både sitt modersmål och svenska hemma.

Figur 4: Fördelning av önskemål om modersmålsundervisning under eller efter skoltid

Alla elever i undersökningen har modersmålsundervisningen efter ordinarie skoltid. Enligt vår undersökning skulle 34 elever (85 %) vilja ha undervisningen under ordinarie skoltid. 6 elever (15 %) föredrar att ha undervisningen efter ordinarie skoltid.

6.2 Svar på sex gemensamma frågor till elever, ämneslärare, modersmålslärare och studiehandledare

1. Att eleven kan många ord på sitt modersmål underlättar inläringen av svenska språket.

	Stämmer inte	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Ej svarat
Elever (40)	0	30 (75 %)	0	10 (25 %)
Ämneslärare (8)	0	2 (25 %)	6 (75 %)	0
Modersmålslärare och studiehandledare (15)	0	3 (20 %)	12 (80 %)	0

30 (75 %) av 40 elever, 2 (25 %) av 8 ämneslärare och 3 (20 %) av 15 modersmålslärare och studiehandledare svarade 'stämmer ganska bra' medan 6 (75 %) av ämneslärare och 12 (80 %) av modersmålslärare och studiehandledare svarade 'stämmer mycket bra'. 10 (25 %) av eleverna svarade inte på frågan. Resultatet visar att 10 elever inte svarade på frågan eftersom de var nybörjare i undervisningen och kunde inte många kurdiska ord och begrepp. Det är intressant att de flesta modersmålslärare, studiehandledare och ämneslärare har samma åsikter om påstående om frågan.

2. Att eleven har kunskaper i grammatik på sitt modersmål underlättar inläringen av svenska språket.

	Stämmer inte	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Ej svarat
Elever (40)	0	10 (25 %)	0	30 (75 %)
Ämneslärare (8)	0	2 (25 %)	6 (75 %)	0
Modersmålslärare och studiehandledare (15)	0	12 (80 %)	3 (20 %)	0

10 (25 %) av 40 elever, 2 (25 %) av 8 ämneslärare och 12 (80 %) av 15 modersmålslärare och studiehandledare svarade 'stämmer ganska bra' medan 6 (75 %) av ämneslärare och 3 (20 %) av modersmålslärare och studiehandledare svarade 'stämmer mycket bra'. 30 (75 %) av eleverna svarade inte på frågan. Här är det intressant att se att 10 elever tycker att det är viktigt

med grammatik för inläring. Att antalet som ej svarat beror på att man inte ännu hunnit läsa om grammatik.

3. Ju fler nya språkliga begrepp eleven kan på sitt modersmål desto bättre och lättare kan eleven lära sig svenska språket.

	Stämmer inte	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Ej svarat
Elever (40)	0	25 (62,5 %)	0	15 (37,5 %)
Ämneslärare (8)	0	2 (25 %)	6 (75 %)	0
Modersmållärare och studiehandledare (15)	0	3 (20 %)	12 (80 %)	0

25 (62,5 %) av 40 elever, 2 (25 %) av 8 ämneslärare och 3 (20 %) av 15 modersmållärare och studiehandledare svarade 'stämmer ganska bra' medan 6 (75 %) av ämneslärare och 12 (80 %) av modersmållärare och studiehandledare svarade 'stämmer mycket bra'. 15 (37,5 %) av eleverna svarade inte på frågan. Här kan man se att det påstående stämde överens för modersmållärarna och studiehandledaren.

4. Ju mer läsvana eleven har av böcker på sitt modersmål desto lättare kan eleven lära sig svenska språket och även läsa böcker i andra skolämnen.

	Stämmer inte	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Ej svarat
Elever (40)	0	20 (50 %)	0	20 (50 %)
Ämneslärare (8)	0	2 (25 %)	6 (75 %)	0
Modersmållärare och studiehandledare (15)	0	0	15 (100 %)	0

20 (50 %) av 40 elever, 2 (25 %) av 8 ämneslärare svarade 'stämmer ganska bra', medan 6 (75 %) av ämneslärare och 15 (100 %) av modersmållärare och studiehandledare svarade 'stämmer mycket bra'. 20 (50 %) av eleverna svarade inte på frågan.

5. Att eleven behärskar sitt modersmål bra underlättar inläring av svenska språket.

	Stämmer inte	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Ej svar
Elever (40)	0	30 (75 %)	0	10 (25 %)
Ämneslärare (8)	0	0	8 (100 %)	0
Modersmållärare och studiehandledare (15)	0	0	15 (100 %)	0

30 av 40 elever (75 %) svarade 'stämmer ganska bra' medan 8 (100 %) av ämneslärare och 15 (100 %) av modersmållärare och studiehandledare svarade 'stämmer mycket bra'. 10 (25 %) av eleverna svarade inte på frågan.

6. Att använda digitala resurser på sitt modersmål underlättar inläringen av både modersmål och svenska.

	Stämmer inte	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Ej svarat
Elever (40)	0	30 (75 %)	0	10 (25 %)
Ämneslärare (8)	0	0	8 (100 %)	0
Modersmållärare och studiehandledare (15)	0	11 (76 %)	4 (24 %)	0

30 (75 %) av 40 elever, 11 (76 %) av 15 modersmållärare och studiehandledare svarade 'stämmer ganska bra' medan 8 (100 %) av 8 ämneslärare och 4 (24 %) av modersmållärare och studiehandledare svarade 'stämmer mycket bra'. 10 (25 %) av eleverna svarade inte på frågan.

6.3 Svar på två frågor till ämneslärare, modersmållärare och studiehandledare

7. Modersmålsundervisning och språkhandledning på modersmålet hjälper till för utveckling och inläring av svenska språket hos eleven.

	Stämmer inte	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Ej svarat
Ämneslärare (8)	0	0	8 (100 %)	0
Modersmållärare och studiehandledare (15)	0	0	15 (100 %)	0

8 (100 %) av 8 ämneslärare och 15 (100 %) av 15 modersmållärare och studiehandledare svarade 'stämmer mycket bra'.

8. Om modersmållärare, studiehandledare och ämneslärare arbetar ihop mot gemensamma mål får det positiva effekter för elevernas inläring av svenska språket.

	Stämmer inte	Stämmer ganska bra	Mycket bra	Ej svarat
Ämneslärare (8)	0	0	8 (100 %)	0
Modersmållärare och studiehandledare (15)	0	0	15 (100 %)	0

8 (100 %) av 8 ämneslärare och 15 (100 %) av 15 modersmållärare och studiehandledare svarade 'stämmer mycket bra'.

6.4 Elevers och lärares kommentarer till frågorna

Elevers kommentarer:

Att kunna modersmålet är det extra språk och det är kul för att prata med släktingar och får nya vänner.

Jag pratar modersmålet hemma med min familj fast inte syskonen då pratar jag svensk eftersom de bättre förstår på svenska.

I undervisningen är det roligt att vi tittar på kurdiska sagor, lyssnar på musiken och skriver kurdiska bokstäver på iPad.

Ämneslärares kommentarer:

En säkerhet och grundtrygghet i sitt modersmål hjälper eleven att utveckla inläringen av sitt nya språk. nyanser i språket där som finns "under ytan" viktigt att man kan på sitt modersmål.

Jag upplever att elevers studiehandledning har skapat ett genuint för andra språk än svenska bland alla elever i min klass. Eleverna i min grupp har en positiv bild av att vara tvåspråkighet. Alla mina elever vill ha kurdiska som modersmål. Studiehandledningen bidrar till ökad måluppfyllelse för eleven, generellt sett. Även ett positivt stöd för övriga lärare.

För att förstå och lära sig det nya språket(när man blivit några år)behöver eleverna ha ett rikt modersmål. Förseelse och kopplingen till det elever känner igen är viktigt.

Modersmåslärares och studiehandledares kommentarer:

Väldigt många elever med utländsk bakgrunder har stort intresse att läsa modersmålet. Vad gäller kurdiska modersmålet vill jag säga att de flesta av kurdiskt talande elever har stora ambitioner att läsa modersmålet.

I Sverige har språkliga minoriteter rätt till modersmålsundervisningen om man jämför Sverige med andra länder i Europa. Dessutom är Sverige ett av de bättre länderna på att erbjuda modersmålsundervisning för tvåspråkiga elever.

Studiehandledning är mycket bra för att fördjupa förståelsen för eleverna tex läsförståelse, arbetet med olika texter. Genom diskussion av texter på modersmålet är det lättare att skapa förståelse för svenska ord och uttryck”.

Vinsterna med att satsa på modersmålet tycker vi att framför allt skulle pekas på om elever får stöd i att utveckla båda sina språk har de tillgång till instrument för att ha beredda möjligheter att få kontakt med andra människor och deras kulturer och lära sig nya saker och bearbeta dem.

6.5 Föräldrarnas frågor och svar

Följande frågor ställdes till fem av elevernas föräldrar:

1. Vilka modersmålsundervisningstider är bäst för eleverna?
2. Vilken roll spelar modersmålsundervisningen och studiehandledningen för utveckling av flerspråkighet och inläring av svenska hos flerspråkiga barn?

3. Vilket ansvar har man som föräldrar att uppmuntra ditt barn att läsa modersmålet?
4. Vad är fördelarna med att satsa på modersmålet?
5. Vilken hjälp får ditt barn hemma för att utveckla sitt modersmål och göra läxor på ett bra sätt? Vilka svårigheter träffar du på?

Föräldrarnas svar:

En orsak till att mitt barn inte kan lära sig modersmålet är att han har en timme i veckan och det är inte tillräckligt för att lära sig på ett tillfredställande sätt. Andra orsaken till att mitt barn vill ha modersmålsundervisning är att han har på efter middagar eller efter skoltid och i den tiden har de några andra aktiviteter på frihetstiden. Jag förslår att undervisningen ska lägga på skoltiden.

Det är viktigt för oss att vårt barn har studiehandledningen på modersmål eftersom vi inte kan svenska och hjälpa vårt barn med skolämne. Samt är viktigt för oss att vårt barn har modersmålsundervisning för att bättre förstå svenska texter på modersmålet. Vi tycker att det är skolans ansvar att tvinga eleverna att ha modersmålsundervisningen och studiehandledningen.

Jag tvingar inte min son att läsa modersmålet, Han är intresserad själv. Han förstår det mesta men han har svårt att uttrycka sig. När vi hälsar på mina släktingar pratar han kurdiska.

När mina barn pratar svenska hemma eller med sina kompisar har jag förståelse för detta.

De tillbringar många timmar i skolan med sina kamrater därför man kan inte förbjuda dem att pratar svenska parallellt med sitt modersmål.

Jag är pedagog och lärare och vet vikten och betydelsen av modersmålet. Jag anser också själv att det är mitt och alla föräldrar ansvar att lära sina barn deras modersmålsansvar.

7. Diskussion och analys

Utifrån resultatet av vår undersökning framgår att ämneslärarna, modersmålslärarna och föräldrarna anser att modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet bidrar till barnets språkutveckling, språkinlärning och kunskapsutveckling samt att det stärker barnets identitetskänsla.

På den första frågan om fördelning över hur många av de tillfrågade är pojkar respektive flickor i elvenkäten (bilga 2) visar resultatet att 28 elever (70 %) av de 40 elever som ingår i undersökningen är pojkar och 12 elever (30 %) är flickor.

Syftet med den frågan om kön är bara till för att få en fördelning över hur många av de tillfrågade var pojkar respektive flickor. Eftersom eleverna ligger på olika nivåer både i modersmål och det svenska språket kan vi inte dra någon generell slutsats. Vi har helt enkelt inte tillräckligt med data för att dra någon slutsats relaterad till kön.

- Diskussion kring svaren på de tre första påståendena/frågeställningarna:

1. Att eleven kan många ord på sitt modersmål underlättar elevens inläring av svenska språket.
2. Att eleven har kunskaper i grammatik på sitt modersmål underlättar elevens inläring av svenska språket.
3. Ju fler nya språkliga begrepp eleven kan på sitt modersmål desto bättre och lättare kan eleven lära sig svenska språket.

Resultat från enkätundersökningen visar att alla ämneslärare, modersmålslärare och 75 % av de kurdiskatalande eleverna tycker att om man kan många ord på modersmålet så påverkar detta inläringen av svenska på ett positivt sätt. Goda kunskaper i modersmålet anses utgöra ett betydande stöd vid studier av andra språk.

På frågan om ett stort ordförråd på modersmålet kan hjälpa elever att lära sig ett nytt språk, har vi fått olika resultat. 75 % av ämneslärarna, 80 % av modersmålslärarna tycker att det är väldigt bra, och resten av de tre grupperna tyckte att det stämmer ganska bra, förutom de 25 % eleverna som svarat att det inte stämmer. *"Jag är född i Sverige och jag känner inte att min kurdiska hjälper min svenska"* (en elevkommentar i årskurs 6).

Barn kan lära sig många ord och enstaka meningar på sitt modersmål under de första åren och kan tala och förstå språket utan att tänka på grammatik. "Före skolåldern tillägnar sig barn den språkliga basen: uttal, grammatik, flytande tal samt de ord och den pragmatik som hör den tidiga barndomen till" (Ladberg, 1999, s. 15). Att eleverna kan många ord på det egna språket, leder till att de lättare kan lära sig andra språk.

75 % av ämneslärarna i enkätundersökningen anser att kunskaper i grammatik på modersmålet hjälper eleverna att lära sig svenska och stämmer mycket bra, medan 20 % av modersmålslärarna tycker att goda grammatikkunskaper i modersmålet underlättar svenskinläring. 25 % av de elever som är födda i Sverige tycker att de grammatiska termerna på deras modersmål var en ganska bra hjälp och att det underlättar inläring av svenska språket, medan de nyanlända kurdiska eleverna tyckte att det inte stämde, eftersom grammatiken på kurdiska är helt annorlunda.

En nyanländ elev i årskurs åtta kommenterar att *"Ibland översätter jag kurdiska på svenska och använda samma regler, men förstår inte andra vad jag menar, men att kunna behärska grammatik underlättar inte inläring av svenska"*.

En kommentar från en av elevernas föräldrar som själv är modersmålslärare lyder *"På grund av att grammatik på kurdiska språket är helt annorlunda om man jämför med svenska språket, är det vårt stora problem om vi översätta vårt språk till svenska eller tvärtom, översätta svenska till kurdiska är 10 % kan bli korrekt. Det skiljer sig mycket mellan svenska och vårt språk och det tycker jag inte underlättar inläring av svenska språket"*.

På påståendet: Att elever känner till nya begrepp på modersmålet underlättar inläringen av svenska, svarar 75 % av svenska ämneslärare och 80 % av modersmålslärare att det 'stämmer mycket bra', medan 62 % av eleverna tycker att det 'stämmer ganska bra'. En god begrepps-bildning är nödvändig även av andra anledningar. "Den underlättar abstrakt tänkande, och den ger redskap för inläring av nya kunskaper" (Wellros, 1998, s. 25).

Lidberg (2003) anser att modersmålsundervisningen i skolan har stor betydelse. Undervisningen innebär att barnen möter nya begrepp och ord varje dag, vilket leder till att de möter och lär sig tusentals ord varje år. "Ordförrådet utökas mycket, med flera nyanser och flera abstrakta" (Lidberg, 2003, s. 70-71).

Barn och ungdomar har lättare att lära sig språk än vad en vuxna har. Lärare måste tillgodose

elevens behov och ska inte bara fokusera på grammatik utan också på ordförråd och begrepp. I allmänhet lär sig barn grammatiken till språket automatiskt. ”Barn som har exakta ord och begrepp på sitt eget språk har lättare att fråga efter och lära sig lika exakta ord på ett nytt språk” (Ladberg, 2003, s. 99).

- Diskussion kring svaren på påstående/frågeställning 4:

4. Ju mer läsvana eleven har av böcker på sitt modersmål desto lättare kan eleven lära sig svenska språket och även läsa böcker i andra skolämnen.

Båda lärargrupperna och eleverna visar i enkätundersökningen ett högt resultat. 50 % av eleverna tycker det stämmer ganska bra och 75 % av ämneslärarna och 100 % av modersmållärarna tycker att det stämmer mycket bra att om eleven läser olika böcker i olika ämnen på sitt språk så underlättar det inläring av språket och andra skolämnen. Vi ser att frågan besvaras positivt och menar att det är lärarnas och föräldrarnas uppgift att uppmuntra elever att läsa böcker på modersmålet och ge dem råd och tips om böcker.

En ämneslärare uttrycker detta så här: *”Genom att läsa olika böcker, får människor kunskap och information om olika kulturer och om historia. På så sätt blir det lättare för eleverna att kunna skilja mellan sin och andras kulturer”*. Dessutom medför läsning av böcker att man berikar sitt eget språk och lättare lär sig det andra språket. ”Sagor och berättelser tillhör de bästa sätten att ge barnen tillgång till ett rikt språkligt material att arbeta med. Med berättelserna får barnen tillgång till nya ord och språkliga vändningar som de inte skulle höra annars” (Ladberg, 2003, s. 157).

En av föräldrarna har berättat varför deras son inte ville fortsätta med modersmålsundervisningen: *”Vi ville att vår son som har börjat i årskurs fyra ska försätta att läsa modersmål, men han ville inte för att han tycker att kurdiska lektionen är tråkigt eftersom modersmålläraren gör inga roliga aktiviteter för barnen så som att lära dem några lekar, gå på utflykter, sjunga eller läsa sagoböcker, och dessutom inga raster”*.

Det är viktigt att modersmållärare undervisar på ett pedagogiskt och didaktiskt sätt och använder olika metoder, för att locka barnens intresse. ”Språkintresset hos ett barn och motivationen för att vara med och prata på olika sätt påverkar språkets framväxt” (Baker, 1995, s. 40).

Skolverket (2011b, s. 64) betonar vikten av att det ingår i undervisningen att lärarna läser och berättar för barnen om till exempel skönlitteratur, rim och ramsor, sånger och lekar från de områden där modersmålet talas.

En modersmållärares kommentar: ”Vi som lärare ska skapa trygghet, självförtroende hos eleverna så att de kan klara sig i andra skolämnen och i andra sammanhang. Vi uppmuntrar elever att lära sig modersmålet genom att läsa kurdiska böcker och titta och lyssna på kurdiska program bland annat de program som handlar om kultur under skoltid, det är viktig hemma också, så genom att läsa böcker skapa barn kunskaper och lär sig sin historia och kultur. ”Att lyssna till, tala, läsa och skriva ett språk innebär i grund och botten överföring av kultur” (Baker, 1995, s. 30).

Dessutom är det föräldrarnas uppgift att skaffa böcker och läsa för sina barn så ofta att det blir en vana för att de ska kunna utveckla sitt uttal och språk. ”Familjen kan bygga upp en resurs av läsmaterial på ett visst språk. Det sker genom att man skaffar böcker för sina barn i olika ålder på olika sätt: när man åker på semester, när släktingar kommer på besök, genom att be dem man känner i hemlandet att skicka över böcker” (Baker, 1995, s. 129).

- Diskussion kring svaren på påstående/frågeställning 5:

5. Att eleven behärskar sitt modersmål bra underlättar inläring av svenska språket.

Både ämnes- och modersmållärarna tycker att om eleven kan sitt modersmål så är det ett bra stöd när barnet ska lära sig sitt andra språk. Enkätundersökning visar att 75 % av eleverna anser att påståendet 'stämmer ganska bra' och resterande 100 % av de ämneslärare och modersmållärare tyckte att det stämmer mycket bra. Av det resultatet förstår vi att modersmålet är viktigt för elever, för att lära sig svenska språket.

En elev i årskurs fyra har berättat att han lärt sig mycket av sina föräldrar som talar kurdiska hemma, trots att han är född i Sverige och inte haft några kurdiska kompisar, kan han ändå tala bra. Han säger att han började läsa modersmålet förra året men att han redan kan behärska språket ganska bra.

Wedin och Hedman (2013,s.81) menar att det i första hand är föräldrarna som ska ge barnet hjälp att utveckla språket, familjen har en stor roll i barnens hemspråksinläring. Det innebär att hemmamiljön och familjens uppgift att tala med barnen på bra modersmålspråk trots att barnen kanske svarar på ett annat språk.

Vi vill betona modersmålsundervisningens stora betydelse. Modersmålet kan hjälpa barn att lära sig svenska. Det är lärarnas roll i skolan att uppmuntra elever att lära sig sitt språk i skolan, och är föräldrarnas roll att lära barnen sitt modersmål hemma. (Ladberg, 2003) menar barn behöver sina föräldrar som förebilder, för att lära sig språket, kulturen och allt annat, som påverkar hur de upplever sin identitet när de växer upp. Det är viktigt att föräldrarna uppfostrar sina barn med sitt egna språk, vidare anser författaren att "Modersmållärare är också viktiga för barnen, inte enbart som lärare utan som just förebilder" (Ladberg, 2003, s.142)

Några föräldrar tänker att de inte kommer att återvända till sitt hemland och då är det inte så viktigt att barn lär sig modersmål. En förälder som har varit tre år i Sverige och vars barn har börjat i årskurs fyra, har skrivit följande kommentar:

"Vi tänker inte lära våra barn modersmål eftersom vi anser att de inte kommer att behöva det med tanke på att vi aldrig tänker återvända tillbaka till hemlandet. Därför anser vi att det räcker med bara svenskan, och om vi någonsin skulle flytta tillbaka ändå så tror vi att barnen skulle lära sig språket ganska lätt automatiskt".

Denna inställning kan göra barnen besvikna och tveksamma, de vet inte vilken väg de kommer att välja. Konsekvensen av detta bli att barn inte lär sig behärska sitt språk, vilket leder till att det bli svårt att lära sig ett nytt språk. "Om föräldrarna har en misstrogen eller nedlåtande inställning till landet, kulturen eller folket, så blir det känslomässigt svårt att lära sig språket" (Ladberg, 1999, s. 40).

Från en modersmållärare fick vi följande kommentar: *"Det är bäst för de barn som är födda i Sverige att deras familjer ofta har kontakt med de familjerna som bor i närheten och som talar samma språk. Om de familjerna ibland reser till hemlandet är det viktigt för att barnen ska kunna lära sig språket och de kan träffa släktingar och vänner i närheten och leva ett tag inom kulturen själv, det blir som en praktik för barnet att själv kunna prova både språket och känna kultur i närheten, dessutom kan barnen öppna dialog med andra barn, det blir mer speciellt för de barn som är född i Sverige, eller i ett annat land, så kommer barn att lära sig språket samt känna trygghet".*

"Då man träffar olika människor som kan tala hemspråket (på resor utomlands eller inom landet) får barnet tillfälle att ta till sig olika uttal eller intonation" (Baker, 1995, s. 27).

Barnet behöver få tala sitt hemspråk med släktingar och andra människor i sitt hemland. Då

kommer barnet att bli nyfiken och leta efter sitt hemspråks historia, kultur och annan information. ”Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutvecklingen och lärande inom olika områden” (Skolverket, 2011b, s. 63).

• Diskussion kring svaren på påstående/frågeställning 6:

6. Att använda digitala resurser på sitt modersmål underlättar inläringen av både modersmål och svenska.

Enligt skolverket (2009) har datoranvändning i grundskolan ökat, så en del av elevens eget arbete har blivit ökad, det är en orsak att de tar stöd av lärarna, för att klara sina uppgifter.

”En stor förändring sedan början 1990-talet när det gäller undervisningens mönster och arbetsformer är användningen av datorer i undervisningen”(Skolverket, 2009, s. 39).

För flerspråkiga elever, precis som för alla elever, kan de digitala verktygen vara en fantastisk resurs i undervisningen, om de används på ett pedagogiskt sätt och få hjälp av läraren. Vi har fått 75 % av elevernas svar att det stämmer ’ganska bra’ med digitala resurser, och 100 % av ämneslärarna, 24 % modersmålslärares tycker det ’stämmer mycket bra’ och 76 % modersmålslärares tycker det ’stämmer ganska bra’. Resultatet visar att det finns en ganska positiv inställning till att eleverna använder digitala resurser för att träna och lära sig språket.

Det är lärarnas uppdrag att veta i vilken nivå eleverna uppnått och vilka kunskaper och erfarenheter de har, för att kunna ge dem ett bra stöd som anpassas till deras nivå. För detta får de lita på sin erfarenhet och ta stöd i styrdokumentet.

”Att bedöma elevernas andraspråksutveckling och deras kunskapsutveckling är ingen enkel process, men finns hjälp och stöd att få” (Vestlin, 2013, s. 11).

En modersmålslärare säger: *”Några av föräldrar har inte tid att prata med sina barn för att träna språket av olika skäl och då är det bra att elever har möjligt att använda digitala resurser, för att träna med språk och få information”.*

”Andra föräldrar är tvingade att arbeta mycket, har arbeten som sliter och tröttar ut dem och har inte mycket tid och ork över för språkstimulans”(Ladberg, 2003, s. 174).

Eleverna kan också få möjlighet att dokumentera och synliggöra sitt lärande på många olika digitala hjälpmedel. Det finns många Appar och program där eleverna kan träna sitt ordförråd, att forma bokstäver eller söka information om exempelvis högtider och kulturella betingelser, men de digitala verktygen erbjuder också en mängd kreativa och sociala möjligheter.

”Informationssamhället kommer att kräva att nästan alla barn känner till värdet av datorer och lär sig använda dem hemma, i skolan, i affärlivet och i samhället” (Baker, 1995, s. 74).

En ämneslärares kommentar: *”Det är bra att elever använder digitala resurser om de används på ett bra sätt, det innebär det är bra om de tränar språket och letar efter kunskap, om det ska vara antingen på lekfullt sätt som spela lekar eller genom träning av många olika program. Det är vuxnas ansvar både i skolan och hemma som finns nära barn att visa dem vad det är som är bra och undvika de program som är onödiga”.*

Lärare på grund- och gymnasiesärskolor betonar också vikten av att ge eleverna verktyg för att kunna hantera internet (Skolverket, 2013b, s. 14).

Eleverna kan t.ex. spela in sin röst när de talar sitt modersmål, de kan lyssna till andra som talar eller läser på deras modersmål. Eleverna kan få kontakt med andra elever som talar modersmålet, såväl i Sverige som utomlands. Denna typ av användning blir ett stöd för att utveckla och lära sig både modersmål och svenska. Läraren och eleven som ofta bara möter

varandra en gång i veckan kan mötas fler gånger via exempelvis sociala medier, dessutom kan man chatta med släktingar och kompisar var de än bor och det är billigt, så det är bra tillfälle för att barn träna och lära sig språket.

”Att använda olika chattverktyg för att kommunicera med vänner och släktingar är mycket billigare än att ringa och enklare och mer praktiskt än att använda sms” (Wedin & Hedman, 2013, s.136).

En ämneslärare påpekar att digitala resurser som ju kan användas överallt har en stor plats i samhället och i skolor. Det är mest barn och ungdomar som lägger mycket tid på det och använder digitala medier, varigenom de skaffar sig mycket kunskap. Det är viktigt att elever kan använda digitala medier både på sitt modersmål och svenska språket för att kunna utveckla dem parallellt.

”På Internet kan elever skapa kontakter, samarbeta och diskutera. Modersmållärare får nu tillgång till virtuell plattform med anslagstavlor, diskussionsforum, e-postlistor, chat och videomöten på respektive modersmål” (Skolverket, 2002. s. 46).

• Diskussion kring svaren på påstående/frågeställning 7:

7. Modersmålsundervisning och språkhandledning på modersmålet hjälper till för utveckling och inläring av svenska språket hos eleven.

Resultatet av enkätundersökningen visar att 100 % av lärarna tycker att det ’stämmer mycket bra’ med modersmålsundervisning och språkhandledning som ett instrument för att lära sig svenska.

Från årskurs 3 erbjuds nyanlända barn studiehandledning med en modersmålslärare. Vestlin (2013) refererar till Wennergrund om bedömning av svenska som andraspråk: ”I övrigt får de nyanlända eleverna stöttning av lärarna, som ofta är två i helklass eller hjälp med svåra ord av någon klasskamrat” (Vestlin, 2013, s. 117).

Vi vill poängtera att utöver att modersmålsundervisningen har stor betydelse som stöd för eleverna i skolarbetet, så behöver ibland eleverna en studiehandledare som kan förklara begrepp eller översätta dem till och från svenska. ”Modersmålsstöd i förskolan liksom studiehandledning och undervisning i modersmålet i skolan är alltså en hjälp till det nya språket” (Ladberg, 1999, s. 35).

En förälders kommentar lyder: *”Det är viktigt för oss att vårt barn får läsa modersmål och har studiehandledningen på modersmål eftersom vi inte kan svenska bra, och vår son pratade väldigt bra kurdiska från början när vi flyttade hit till Sverige, men nu efter ett år började han blanda både svenska och kurdiska språket ihop, det är risken att han kommer att glömma kurdiska i framtiden som några barn gjorde som vi känner”.*

”Elevers tidigare upplevelser av undervisningen i ett ämne kan påverka hur hon eller han förstår undervisningen i Sverige. Genom att vara insatt i dessa skillnader kan studiehandledaren stötta elevens ingång i ämnesundervisningen” (Skolverket, 2013, s. 25).

Baker (1995) ger rådet att att föräldrarna inte ska tala det nya värdlandets språk med barnen i hemmet. Det är vanligen bäst att just i hemmet tala det språk, man bär med sig (Baker, 1995, s. 35). Å andra sidan säger Baker också att ”barn som har kommit längre upp i barndomen och tonåren kan ha förväntningar på sig att använda värdlandets språk i skolan” (Baker 1995, s. 35).

Studiehandledare kan bli vägledare både på ett pedagogiskt och didaktiskt sätt. De kan för-

klara svåra begrepp och ord som kan hjälpa vissa barn att förstå andra skolämnena, det kan bli ett verktyg för att underlätta svenskinläring "Studiehandledaren behöver vara didaktiskt medveten och kunna tillämpa olika pedagogiska arbetsmetoder". (Skolverket, 2013a, s. 31).

Alla barn som börjar skolan har rättighet att delta i modersmålsundervisning och ha studiehandledning vid behov.

Undervisningen i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om sitt modersmål. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera och anpassa sitt språk till olika sammanhang och för olika syften. Undervisningen ska även bidra till att eleverna utvecklar tal, skrift och andra kommunikationsformer" (Skolverket, 2011b, s. 36).

För att barn som lär sig tala och skriva sitt modersmål ska känna trygghet i skolan så måste lärarna ta hänsyn till elevernas tidigare erfarenheter och kunskaper.

"Därför är det viktigt att alla lärare funderar över om deras undervisning verkligen leder till att eleverna utvecklar språk och kunskaper parallellt" (Vestlin, 2013, s. 8). Vidare refererar Vestlin till Anna Kaya som ger följande råd om det språkiga och kulturella "Lär känna dina elever, deras språkiga och kulturella bakgrund och ta reda på deras tidigare erfarenheter och kunskaper" (Vestlin, 2013, s. 15).

När människor känner trygghet, så känner de självförtroende. Det är modersmållärares uppgift att lära barnen att känna sin kultur och identitet, för att kunna lära både det nya språket och det nya samhället. "Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar" (Skolverket, 2011b, s.7).

En nyanländ elev som är nybörjare i årkurs sju tycker i sin kommentar: *"Det är inte svårt bara med svenska språket, även vårt system och lärande var på ett annat sätt som var helt annorlunda om vi jämför med svenska skolan, trots att jag har läst några år och har kunskap i några ämnen på kurdiska"*.

Sahlström, m.fl. (2013) menar att det är viktigt att arbeta individuellt med eleverna, att lyssna på deras tankar och deras identitetsförståelse. Vidare skriver författarna "För att inte riskera att tysta vissa elevers röster i klassrummet krävs det att vi som lärare och pedagoger arbetar aktivt för att integrera elevernas språkliga och kulturella erfarenheter i vår undervisning"

(Sahlström, m.fl., 2013, s.157)

En modersmållärares kommentar: *"Vi som lärare ska skapa trygghet och självförtroende hos eleverna så att de kan klara sig i andra skolämnena och i andra sammanhang. Vi uppmuntrar elever att lära sig modersmålet genom att läsa kurdiska böcker och titta och lyssna på kurdiska program, både hemma och i skolan och ibland under lektionen, det kan hjälpa elever att lära sig svenska, tror jag, men vi ska inte glömma att tänka barnens identitet"*.

Baker (1995) skriver "Att lyssna till, tala, läsa och skriva ett språk innebär i grund och botten överföring av kultur" (Baker, 1995, s. 30).

• Diskussion kring svaren på påstående/frågeställning 8:

8. Om modersmållärare, studiehandledare och ämneslärare arbetar ihop mot gemensamma mål får det positiva effekter för elevernas inläring av svenska språket.

Föräldrar har ansvar att uppfostra barn, men skolan har ansvar att lära barn olika ämnen och språkkunskap på ett pedagogiskt sätt. Wedin och Musk (2010) refererar till Carla Jonsson

att ”Skolan spelar en central roll i elevers språkutveckling och i deras identitetsskapande. (Wedin & Musk, 2010, s. 136).

För att kunna ge eleven de bästa förutsättningarna för att utvecklas och lära sig det svenska språket på en stabil grund, är det viktigt att lärarna känner till elevens bakgrund och deras utveckling i den aktuella miljön, speciellt är detta viktigt i början när eleven kommer in i den svenska skolan.

Det är också viktigt att lärarna har en bra kontakt med eleverna för att kunna ta tillvara barnens intresse för ämnet och ge dem en bra studiemiljö där eleverna kan känna självförtroende. ”En älskad lärare kan locka en elev vidare genom sin egen kärlek till ett ämne eleven inspireras av sin lärare”(Ladberg, 2003, s. 49).

Ett samarbete mellan lärarna underlättar även arbetet för lärarna själva, vilket skapar en miljö av trygghet för både lärare och elever. Studien visar att modersmålsundervisningen betyder mycket för elever med utländsk bakgrund, eftersom goda kunskaper i modersmålet gör det lättare att lära sig ett andraspråk samt att det även stärker elevens känsla för sin egen identitet.

En modersmålslärare anser: ”Att vi som modersmålslärare, ämneslärare i andra ämnen samt studiehandledare måste ha en bra kontakt med varandra och har erfarenhet, det är väsentligt att vi har ofta kontakt med elever och deras familjer. För att elever ska skaffa sig den tryggheten, måste de lära sig språket men också få stöd av studiehandledare som behärskar deras modersmål, speciellt gäller detta de nyanlända ungdomarna, de som har gått i skolan i sitt hemland och har med sig olika kunskaper”.

De elever som har svenska som andraspråk behöver en undervisning som är anpassad till den nivå som de ligger på. Modersmålsläraren, studiehandledaren och ämneslärarna måste samarbeta för att kunna hjälpa dem. Om lärarna känner till elevens bakgrund bättre blir det lättare att förstå vad det är som är problem ” Stöd kan behöva sättas in både i skolspråket och modersmålet. Ofta är det lärare som har samma bakgrund och språk som eleven som lättast kan se var missförstånd uppstår och vad för slags hjälp som behövs” (Ladberg, 2003, s.180).

Lärarna måste även tänka på barnen och deras utveckling. De måste följa reglerna i skolan och planera, genomföra och följa styrdokument och läroplaner. Samarbete mellan ämneslärare och studiehandledare är viktig för att barnen ska kunna uppnå sina lärandemål och lära sig både sitt modersmål och svenska parallellt. ”Studiehandledningens didaktik innebär att studerande lär känna arbetssätt och metoder för att arbeta på modersmålet i olika ämnen enligt gällande styrdokument” (Skolverket, 2002, s. 63).

8. Slutsatser och framtida forskning

Lärarna bör i högre grad tänka på elevernas upplevelse av trygghet och deras identitetsutveckling, det är viktigt att alla blir sedda och att arbetet planeras i förväg. De måste ha bra redskap, det är viktigt att det finns läroplan samt styrdokument som styr arbetet med undervisningen.

Lärarna ska samarbeta med elevernas föräldrar, för att barnen ska kunna utveckla språket. Lärarna bör uppmuntra eleverna att ännu mer tala sitt språk hemma och med skolkamrater.

Vi har skickat enkäter till föräldrarna på kurdiska för att några av föräldrarna är nyanlända och inte kan svenska. Föräldrar har stor roll i barnens liv och påverkar i hög grad barnens språkut-

veckling. Även föräldrarna måste anpassa sig till det svenska samhället, tillsammans med sina barn.

De flesta föräldrarna som svarade på frågorna är de som arbetar och utbildar sig samtidigt, och just de är medvetna om det svenska samhället. Det är föräldrarna som är barnens förebild och de kan lättast påverka barnens språkinläring. Vestlin (2013) citerar Alfakir Nabilas handbok för pedagoger att "Barnen ser världen med föräldrarnas ögon. När inte föräldrarna förstår hur den svenska skolan fungerar, tar de den inte på allvar" (Vestlin, 2013, s. 61).

Andra faktorer som påverkar lärandet är att ha modersmålsundervisning på bra tider på dygnet så att inte barnen känner sig trötta och lättare kan bli uttråkade.

En tvåspråkig lärare bör tänka på barnens individuella utveckling och deras identitet. "Tvåspråkiga pedagoger kan vara positivt för elevers identifiering med den egna tvåspråkigheten och tvåspråkig ämnesundervisning kan gynna lärandet, liksom elevers möjligheter att även utanför modersmålsundervisningen identifiera sig som tvåspråkiga" (Skolverket, 2013a, s. 40).

Det är bra om de vuxna i barnets närhet, både föräldrarna hemma och lärarna i skolan, kan använda och utnyttja de digitala resurserna för att motivera barnen till att använda dem också för att leta efter information, kunskap och för att träna och lära sig språket. "Forskningen visar dock att eleverna behöver mycket stöd av läraren när datorer används i undervisningen" (Skolverket, 2009, s. 39).

Det är viktigt att modersmållärare undervisar på olika sätt för att barn ska lära sig språket exempelvis genom olika aktiviteter, spel, rim, ramsor, lek, bokläsning och musik, och genom att påminna om och fira de kurdiska högtiderna.

Lärarna ska genom diskussion och utvecklingssamtal ge föräldrarna tillräckligt information om allt som pågår i verksamheten.

Det vore givande att försätta undersöka med kurdisktalande och andra elever än kurdiska som läser modersmål på gymnasieskolan för att förstå deras tankar och vad de har för svårigheter med modersmålsundervisningen och studiehandledningen på modersmålet.

Vi anser också ett stort intresse i att undersöka detta i läroplan för gymnasieskolan och ta in föräldrars perspektiv för att kunna stödja och göra det bäst för eleverna som läser modersmålet. Vi vill även tillägga att det skulle vara intressant att titta närmare på denna fråga ur ett genusperspektiv. Två frågor som kan vara intressanta för fortsatt forskning kan varar: Hur skiljer sig inläringen mellan pojkar och flickor samt hur dessa grupper enskilt har för perspektiv av modersmål?

Referenslista

- Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. Stockholm: Liber AB
- Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser 2*, uppdaterade [och utök.]. uppl. Lund: Studentlitteratur AB
- Baker, C.(1995). *Barnets väg till tvåspråkighet. Råd till föräldrar och lärare i förskola och grundskola*. Sverige Barnets väg till två språkigheter. Uppsala: Påfågeln
- Benckert, S. Håland, P. Wallin, K.(2009). *Flerspråkighet i förskolan-ett referens-och metod-material*. Stockholm: Liber
- Hylén, J.(2011). *Digitalisering av skolan*. Lund: Studentlitteratur AB
- Hyltenstam, K. (1996) (red). *Tvåspråkighet med förhinder? invandrar- och minoritetsundervisning i Sverige*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Håkansson, G.(2003). *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ladberg, G. (1999). *Tvåspråkighet och flerspråkighet i eller bara enspråkig? Liten språklärare för föräldrar*. Stockholm: Liber.
- Ladberg, G. (2003). *Barn med flera språk. Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle*. Stockholm: Liber
- Linde, P.(2010). *Om det kurdiska språket*. Hämtad:2015-03-01 från: [http:// www.saradistribution.com/detkurdis.htm](http://www.saradistribution.com/detkurdis.htm)
- Läraryrket (2014), *Modersmålsundervisningen - en viktig del av skolan*. Skapad av Läraryrket/ Stockholm. Hämtad: 2014-09-19 från: <https://www.lararforbundet.se/artilar/modersmalsundervisningen-en-viktig-del-av-skolan>
- Nationalencyklopedin [NE]. (2011). Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/flersprakighet>
- Nigel. & Wedin, Å. (2010) (red.). *Flerspråkighet, identitet och lärande: skola i ett föränderligt samhälle*. Stockholm: Studentlitteratur AB
- Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur AB
- Sahlström, m.fl. (2013). *Språk och identitet i undervisning, inga konstigheter*. Stockholm: Liber AB
- Skollag (2010:800). *Svensk författningssamling*. Hämtad:2014-09-20 från: [http:// www .riksdagen.se/sv/DokumentLagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/#K10](http://www.riksdagen.se/sv/DokumentLagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/#K10)
- Skolverket (2002). *Flera språk – fler möjligheter utveckling av modersmålsstödet och modersmålsundervisningen*. Dnr 01-01:2751 Rapport till regeringen 15 maj 2002
- Skolverket (2003). *Läsförståelse hos elever med utländsk bakgrund en fördjupad analys av resultaten från PISA 200 i 10 länder*. Stockholm, Skolverket: Fritze [distributör]
- Skolverket (2009) *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer*. Skolinspektionen kvalitetsgranskning. Sammanfattande analys.

- Skolverket (2011a) *Läroplan för grundsärskolan 2011 Förordning (SKOLFS 2010:255)*
Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundsärskolans ämnen och ämnesområden.
- Skolverket (2011b). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.* Stockholm, Skolverket Fritze [distributör]
- Skolverket (2011c). *Kommentarmaterial till kursplanen i modersmål.* Stockholm, Skolverket: Fritze [distributör]
- Skolverket (2011d), *Var femte elev har utländsk bakgrund.* Hämtad: 2014-11-21 från:
<http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/laget-i-forskola-skola/beskrivande-data/var-femte-elev-har-utlandsk-bakgrund-1.159725>
- Skolverket(2011e), *Tema modersmål.* Hämtat:2014-10-05 från: <http://modersmal.skolverket.se/index.php/styrdokument/grundskola/forskola-skollag>
- Skolverket (2013a). *Studiehandledning på modersmål- att stödja kunskapsutvecklingen hos flerspråkiga elever.* Stockholm, Skolverket: Fritze [distributör]
- Skolverket (2013b), *It -användning och it- kompetens i skolan.* RAPPORT 386, 2013
- Skolverket (2013c), *Tema modersmål.* Hämtat: 2014-11-21 från: <http://modersmal.skolverket.se/index.php/component/content/article/178-senaste-nyheter/1627-workshop>
- Skolverket (2013d), *Tema modersmål.* Hämtat 2014-11-21 från: <http://modersmal.skolverket.se/index.PHP/styrdokument/grundskola>.
- Spetz, J. (2013). *Rapport från språkrådet 6. Debatterad och marginaliserad perspektiv på modersmålsundervisningen.* Stockholm: Institutet för språk och folkminnen
- Språk för alla - förslag till språklag(2009). *Regeringens proposition 2008/09:153.*
Hämtad:2014-10-15från: <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/122288>
- Studera vidare (2014). Hämtad: 2014-10-21 från: <http://www.studeravidare.se/jobb-och-karriar/examensarbete/reliabilitet>
- Stukát, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap.* Lund: Studentlittertur AB.
- Trost, J. (2012). *Kvalitativa intervjuer.* Lund: Studentlitteratur AB
- Vestlin, L. (2013) (red). *Kunskap, språk och identitet: att undervisa flerspråkiga elever i F-6.* Stockholm: Läraförbundets förlag
- Vetenskapsrådet.(2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.* Hämtad 2014-12-05 från: <http://codex.vr.se/text/HSF.pdf>.
- Vårt Göteborg (2014), *Modersmålsundervisning viktig för att lära sig svenska,* Vårt Göteborg, Göteborg Stad nyhetstidning. Hämtad: måndag 20 oktober 2014 från: <http://www.vartgoteborg.se/prod/sk/vargotnu.nsf/default> Read Form.
- Wedin, Å & Hedman, C. (2013) (red). *Flerspråkighet, litteracitet och multimodalitet.* Lund: Studentlitteratur AB
- Wedin, Å& Musk, N.(2010). *Flerspråkighet, identitet och lärande.* Lund: Studentlitteratur AB

Wellros, S (1998). *Språk, kultur och social identitet*. Lund: Studentlitteratur AB

Wikipedia (2015), *Flerspråkighet på individnivå*. Hämtad 2015-01-10 från: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Flerspr%C3%A5kighet>

Bilagor

Bilaga 1: Samtyckesbrev

Hej!

Vi är två lärarstudenter vid Göteborgs universitet som håller på att skriva vårt examensarbete om modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål. Inom vår studie ska vi undersöka vilka kunskaper och färdigheter i modersmålet som elever med utländsk bakgrund anser vara de viktigaste för inläring av svenska för att klara andra skolämnen.

Syftet med vår undersökning är att analysera och studera vilka svårigheter som uppstår hos elever som har ett annat modersmål än svenska i deras språkutveckling.

För att genomföra denna enkät med eleverna behöver jag ditt tillstånd för att ditt barn ska medverka i denna undersökning och enkät.

Svaren på enkäten kommer att behandlas med sekretess. Ditt barns identitet kommer inte att identifieras och skolans namn kommer inte med i undersökningen.

För mer information får du gärna kontakta oss:

Bahar Ibrahim

E-post: bahar_abri@hotmail.com Tel: 0739-252148

Dara Mustafa

E-post: Dara.mustafa@mölnadal.se Tel:0737133725

Med vänliga hälsningar

Bahar, Dara

◇ Jag godkänner att mitt barn deltar i denna undersökning, i denna studie, i denna enkät.

◇ Jag godkänner inte att mitt barn deltar i denna undersökning, i denna studie, i denna enkät.

Elevens namn:

Vårdnadshavares namn: -----

Underskrift: -----

Datum: /10/2014

Bilaga 2: Elevenkät (kurdisktalande elever)

Jag är: Pojke Flicka

1- Jag är född i: Sverige Utomlands

2- Jag går i klass: 1-3 4-6 7-9

3- Jag talar hemma: Modersmålet Både kurdiska och svenska

4- Jag läser modersmålet: Under skoltid Efter skoltid

5- Jag föredrar undervisningen: Under skoltid Efter skoltid

Fortsätt till nästa sida →

Markera under varje påstående hur dina åsikter överensstämmer med påståendet:

1. Att eleven kan många ord på sitt modersmål underlättar elevens inläring av svenska språket.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

2. Att eleven har kunskaper i grammatik på sitt modersmål underlättar levens inläring av svenska språket.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

3. Ju fler nya språkliga begrepp eleven kan på sitt modersmål desto bättre och lättare kan eleven lära sig svenska språket.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

4. Ju mer läsvana eleven har av böcker på sitt modersmål desto lättare kan eleven lära sig svenska språket och även läsa böcker i andra skolämnen

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

5. Att eleven behärskar sitt modersmål bra underlättar inläring av svenska språket.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

6. Att använda digitala resurser på sitt modersmål underlättar inläringen av både modersmål och svenska.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

Motivera dina val!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tack för din medverkan!

Bilaga 3: Lärarenkäten (modersmåls lärare, studiehandledare och ämneslärare)

Markera under varje påstående hur dina åsikter överensstämmer med påståendet:

1. Att eleven kan många ord på sitt modersmål underlättar elevens inläring av svenska språket.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

2. Att eleven har kunskaper i grammatik på sitt modersmål underlättar elevens inläring av svenska språket.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

3. Ju fler nya språkliga begrepp eleven kan på sitt modersmål desto bättre och lättare kan eleven lära sig svenska språket.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

4. Ju mer läsvana eleven har av böcker på sitt modersmål desto lättare kan eleven lära sig svenska språket och även läsa böcker i andra skolämnen

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

5. Att eleven behärskar sitt modersmål bra underlättar inläring av svenska språket.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

6. Att använda digitala resurser på sitt modersmål underlättar inläringen av både modersmål och svenska.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

7. Modersmålsundervisning och språkhandledning på modersmålet hjälper till för utveckling och inläring av svenska språket hos eleven.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

8. Om modersmåls lärare, studiehandledare och ämneslärare arbetar ihop mot gemensamma mål får det positiva effekter för elevernas inläring av svenska språket.

Stämmer inte Stämmer ganska bra Stämmer mycket bra Ej svar

Fortsätt till nästa sida →

Bilaga 4a: Föräldrarnas frågor

Hej!

Vi är två lärarstudenter vid Göteborgs universitet som håller på att skriva vårt examensarbete om modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål.

I vår studie ska vi undersöka vilka kunskaper och färdigheter i modersmålet som elever med utländsk bakgrund anser vara de viktigaste för inläring av svenska för att klara andra skolämnen.

Syftet med vår studie är att analysera och studera vilka svårigheter som uppstår hos elever som har ett annat modersmål än svenska i deras språkutveckling.

För att genomföra vårt examenarbete skulle vi vilja veta din syn på modersmålsundervisning

Svaret kommer att behandlas anonymt. Din identitet kommer inte att identifieras.

1. Vilka modersmålsundervisningstider är bäst för elever?
2. Vilken roll spelar modersmålsundervisningen och studiehandledningen för utveckling av flerspråkighet och inläring av svenska hos flerspråkiga barn?
3. Vilket ansvar har man som föräldrar att uppmuntra ditt barn att läsa modersmålet?
4. Vad är fördelarna med att satsa på modersmålet?
5. Vilken hjälp får ditt barn hemma för att utveckla sitt modersmål och göra läxor på ett bra sätt? Vilka svårigheter träffar du på?

För mer information får du gärna kontakta oss:

Bahar Ibrahim

E-post: bahar_abri@hotmail.com Tel:0739-252148

Dara Mustafa

E-post: Dara.mustafa@mölnadal.se Tel:0737133725

Med vänliga hälsningar

Bahar och Dara

Bilaga 4b: Föräldrarnas frågor på kurdiska

هاوینجی ژماره (٤)

بۆ دایک و باوکی ئەو قوتابیانهی که وانهی زمانی کوردی دهخوینن:

سلۆ

ئیمه دوو قوتابین له زانکۆی گۆتتبرگ ده ستمان کردوه به نوسینی بابە تیک به ناوینشانی چۆنیتی وتنهوهی وانه ی (زمانی دایک) ئەو یارمهتیانهی که قوتابی به زمانی کوردی دهتوانیت سوودی لێوهریگریت بۆ وانهکانی قوتابخانه

له بابتهکهماندا باس و لیکۆلینهوه لهسهه ئهوه دهکهین که ئایا چ زانیاری و تواناییهک له زمانی دایکدا که قوتابی پێیوایه که له ولاتیکی تر وهکو بێگانهیهک چاوهڕێی لێ دهکری که گرنگی له خویندنی سویدیدا ههیه که کاربکاته سهه فیربونی زمانی سویدی بۆ ئهوهی بتوانرێ له وانهکانی قوتابخانه دا سهههوتوبیت.

نامانچ له ناردهی نامه که مان شیکردنهوه وکارکردنه لهسهه ئهوهی که بزانی که چ سهختیهک دینه ریگای ئەو قوتابیانهی که به زمانیکی تر قسه دهکهن بێجگه له زمانی سویدی .

بۆ ئهوهی تاقیکردنهوهی کۆتاییمان ئههههه بدهین پێویستمان به بیروبوچونهکانی ئیوهیه. وهلام و پێشنیارهکانتان پارێزراره واته باس لهسهه ناو و ناسنامهی تۆ ناکرێ.

پرسیارمهکان:

١. باشترین کات بۆ وتنهوهی وانهی زمانی دایک؟ له کاتی ئاسایی قوتابخانهدا یان دواي کاتی ئاسایی؟
٢. وتنهوهی وانهی زمانی دایک وه یارمهتیدهری زمان چ رۆلێکی ههیه له پێشخستنی فره زمانی وه فیربونی سویدی لهلای مندا لانی فره زمانی؟
٣. ئهرکی دایک و باوکان له هاندانی مندا لهکانیادا بۆ خویندنی زمانی دایک؟
٤. ئیسهکردن لهسهه زمانی دایک چ لایهنتیکی باشی ههیه؟
٥. مندا لهکته چ یارمهتیهک له مالهوه وهرهگرێ بۆ ئهوهی پههه به زمانهکهی بدات و ئهرکهکانی قوتابخانهی جی بهجی بکات به شیوهیهکی باش؟ چ ریگریک دینه بهردهم تۆ؟

سوپاسی ئیوه دهکهین بۆ ناردههوهی وهلامهکانتان

بۆ وهرگرتهی زانیاری زیاتر

E-post: bahar_abri@hotmail.com Tel: 0739-252148

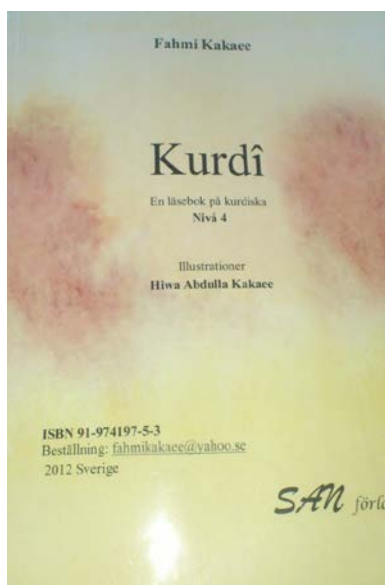
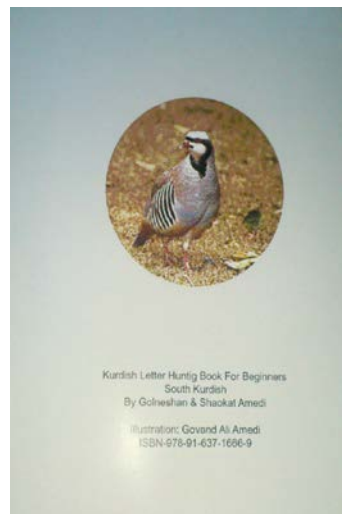
E-post: dara.mustafa@molndal.se Tel: 0737133725

لهگهه ریزو سلۆی

دارا، بههار

Bilaga 5a

Olika böcker på olika nivåer som läses i modersmålsundervisningen

Bilaga 5b

Modersmålsundervisning i förskoleklass, grundskola och grundsärskola

Ansökan (gäller undervisning utanför ordinarie schema)

Elevens för- och efternamn	Personnummer
Adress	Tfn
Språk	
Skola	Klass eller motsvarande
Eleven har minst en vårdnadshavare som har språket som modersmål (= förstaspråk) ☐ JA ☐ NEJ	Språket används i det dagliga umgänget i hemmet ☐ JA ☐ NEJ
Eleven har grundläggande kunskaper i språket ☐ JA ☐ NEJ	Eleven är adoptivbarn/ensamkommande ☐ JA ☐ NEJ

Vi har tagit del av anvisningarna till denna blankett och intygar att lämnade uppgifter är riktiga. Vi godkänner att informationen lagras och bearbetas i register i enlighet med Personuppgiftslagen.

Ort och datum

Vårdnadshavarens underskrift

Ort och datum

Vårdnadshavarens underskrift

Ansökan lämnas till elevens skola.

Bedömning

Chef modersmålsenheten underskrift	Datum	☐ Tillstyrks	☐ Tillstyrks inte
Modersmålsenhetens anteckningar:			

Beslut

Rektors underskrift	Datum	☐ Beviljas	☐ Beviljas inte
Namnförtydligande	Tfn rektor		

Anvisning

Blanketten förvaras i elevens akt och gallras efter avslutad skolgång.

Fastställd av skolförvaltningen december 2014

Information till dig som ansöker

När ansökan beviljas meddelar lärare från Modersmålsenheten var och när eleven kan börja undervisningen. Observera att denna ansökan gäller undervisning utöver elevens ordinarie schema. För undervisning i modersmål som språkval i grundskolan, som elevens val eller inom ramen för skolans val hänvisas till skolans rektor.

Om ansökan inte beviljas meddelar rektor detta och motiverar varför.

Lagrum:

10 Kap. Skollagen

7 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om 1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och 2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

5 kap. Skolförordningen

7 § I skollagen finns grundläggande bestämmelser om huvudmannens skyldighet att erbjuda modersmålsundervisning. Huvudmannen är också skyldig att erbjuda elever som är adoptivbarn och har ett annat modersmål än svenska modersmålsundervisning, även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Rektorn beslutar om en elevs modersmålsundervisning.

8 § Modersmålsundervisning får anordnas 1. som språkval i grundskolan och specialskolan, 2. som elevens val, 3. inom ramen för skolans val, eller 4. utanför den garanterade undervisningstiden.

9 § Modersmålsundervisning får inte omfatta mer än ett språk för en elev. En romsk elev som kommer från utlandet får dock ges modersmålsundervisning i två språk, om det finns särskilda skäl.

10 § En huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om 1:a minst fem elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket önskar sådan undervisning, och 2:a det finns en lämplig lärare.

Första stycket 1 gäller inte nationella minoritetsspråk. Enligt 7 § språklagen (2009:600) är de nationella minoritetsspråken